ОПРЕДЕЛЕНИЕ № 28 ОТ 6.02.2024 Г. ПО Ч.Н.Х.Д. № 1/2024 Г. НА РС – ПАНАГЮРИЩЕ
(докладчик Емилиан Венчев)

Чл. 150, ал. 1 НК
Чл. 157. ал. 1 НК
Чл. 75, ал. 1 НПК
Чл. 140, ал. 2 НПК

За да бъде пострадалият действително информиран за хода на делото, би следвало да се извърши предявяване на материалите по разследването при неговото приключване. В същия разпит пострадалият е разпитван само и единствено в присъствието на Инспектор ДПС.

Разпит на дете се извършва в присъствието на педагог или психолог, а когато е необходимо - и в присъствието на родителя или настойника, ако съответният орган намери това за необходимо съгласно чл. 140, ал. 2, във вр. с ал. 1 от НПК.

Съгласно разпоредбата на чл. 75, ал. 1 от НПК в досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; да получи защита за своята сигурност и тази на близките си; да бъде информиран за хода на наказателното производство; да участва в производството съгласно установеното в този кодекс; да прави искания, бележки и възражения; да обжалва актовете, които водят до прекратяване или спиране на наказателното производство; да има повереник. Спазването им е задължение на ръководещия досъдебното производство. Нарушенията при прилагането на разпоредбата на чл. 75 НПК са довели до необоснованост и незаконосъобразност на постановлението на прокурора, поради което същото следва да се отмени.

Производството е по реда на чл. 243 от НПК.

Жалбоподателката И.Г.П. – майка и законен представител на непълнолетния пострадал Й.Ж.П. – твърди, че обжалваното постановление е незаконосъобразно и необосновано, т. к. правата им, в качеството им на конституирани пострадали лица, са нарушени. Не им били разяснени правата на пострадали лица, били използвани готови бланки, при което не им било разяснено правото за запознаване с досъдебното производство (ДП) при приключването му от водещия разследването разследващ полицай преди предаването му на прокурор. ДП не им било предявено, респективно не можели да коментират дали съжденията на прокурора по казуса са правдоподобни. Направените изводи от страна на прокурора за липса на престъпление будели недоумение, като жалбоподателката счита, че имало принуда за извършване на блудствени действия спрямо

сина ѝ. Генерално жалбоподателката сочи и счита, че по делото имало достатъчно данни за извършено престъпление от общ характер по чл. 175, ал. 1 от НК /тук най-вероятно се касае за техническа грешка в жалбата и се е имало предвид чл. 157, ал. 1 от НК/, като се моли съда да отмени процесното постановление и обвиняемото лице да бъде предадено на съд за извършено престъпление. Иска се отмяна на атакуваното постановление и връщане на делото на прокурора с указания за предаване на съд на обвиняемия И.С.Ш.

Районният съд, след проверка по книжата на делото, намира, че жалбата е процесуално допустима, тъй като е подадена от името на лице, имащо процесуалното качеството на законен представител на пострадалия непълнолетен по делото, както и че същата е подадена в законоустановения седемдневен срок от получаването на преписа от постановлението. Принципно жалбата е основателна, но не по всички съображения, изложени в нея, а поради следното:

Наказателното производство е започнато на 09.06.2023 г. при условията на чл. 212, ал. 2 от НПК – с освидетелстване на лице и оглед на местопроизшествие, като първоначално е водено за престъпление по чл. 150, ал. 1 НК за това, че на 09.06.2023 г. обвиняемият е извършил действия с цел да възбуди или удовлетвори полово желание без съвкупление по отношение на навършилия 14-годишна възраст пострадал чрез употреба на сила и заплашване. Впоследствие производството е продължило за извършено престъпление по см. на чл. 157, ал. 1 от НК.

Още тук следва да се посочи, че от събраните по делото доказателства безспорно се установява, че на 09.06.2023 г. е проведен разпит, с който непълнолетният е конституиран като пострадал и заявява: "... не желая материалите по разследването да ми бъдат предявявани при неговото приключване и желая да бъда информиран за хода на делото". Двете кумулативни изявления на пострадалия са взаимоизключващи се – той заявява, че не желае да му се предявяват материалите по разследването, а в същото време изявява желание да бъде информиран за хода на делото. В случая, за да бъде пострадалият действително информиран за хода на делото, би следвало да се извърши предявяване на материалите по разследването при неговото приключване. Следва да се отбележи, че в същия разпит пострадалият е разпитван само и единствено в присъствието на Инспектор в ДПС. Вярно е, че разпит на дете се извършва в присъствието на педагог или психолог, а когато е необходимо - и в присъствието на родителя или настойника, ако съответният орган намери това за необходимо съгласно чл. 140, ал. 2, във вр. с ал. 1 от НПК. В случая не е присъствал нито законният представител на пострадалия – майка му, нито пък редовно упълномощен адвокат, който реално да съблюдава правата му, респективно да се правят правновалидни юридически изявления от негово име. Поради това волята на пострадалия относно предявяване на материалите по делото след неговото приключване остава неясна.

При последващ разпит на непълнолетния пострадал, проведен на 03.08.2023 г. в присъствието на майката, има изрично и непротиворечиво изявление: "... желая материалите по разследването да ми бъдат предявени при неговото приключване и желая да бъда информиран за хода на делото".

При така констатираните обстоятелства настоящият съдебен състав не може да се съгласи с обстоятелствената част от постановлението на прокурора от 09.11.2023 г., в което е прието, че разследването не следва да се предявява на пострадалото лице, предвид изричното му изявление, че не желае това.

В разглеждания случай съдът намира, че обжалваното постановление за прекратяване на наказателно производство е необосновано и незаконосъобразно. Според съда, преди прокурорът да се произнесе с обжалваното постановление, е допуснато накърняване правата на пострадалото лице и неговия законен представител**.** Съгласно разпоредбата на чл. 75, ал. 1 от НПК в досъдебното производство пострадалият има следните права: да бъде уведомен за правата си в наказателното производство; да получи защита за своята сигурност и тази на близките си; да бъде информиран за хода на наказателното производство; да участва в производството съгласно установеното в този кодекс; да прави искания, бележки и възражения; да обжалва актовете, които водят до прекратяване или спиране на наказателното производство; да има повереник. В разглеждания случай тези права на пострадалото лице са нарушени, а спазването им е било задължение на ръководещия досъдебното производство. В тази насока подадената жалба е основателна. Нарушенията, свързани с прилагането на разпоредбата на чл. 75 НПК, са довели до необоснованост и незаконосъобразност на постановлението на прокурора, поради което същото следва да се отмени.

Съдът не споделя доводите на жалбоподателката, че има достатъчно данни за извършено престъпление от общ характер по смисъла на чл. 157, ал. 1 НК и че обвиняемият трябва да бъде предаден на съд.

В постановлението за прекратяване на наказателното производство прокурорът е описал възприетата от него фактическа обстановка, като подробно е обосновал от кои доказателства и доказателствени средства се установява тя. Настоящият съдебен състав не намира за необходимо да преповтаря възприетата от прокурора фактология, тъй като я споделя в цялост.

Прокурорът правилно е заключил в своето постановление, че липсват доказателства за виновно противоправно поведение на обвиняемия, което да обосновава съставомерност на престъпно деяние от общ характер по смисъла на чл. 157, ал. 1 от НК. Правилно е отбелязал, че при така събраните доказателства не са налице всички обективни признаци от състава на престъплението.

С оглед казаното дотук постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство спрямо обвиняемия досежно извършено престъпление по чл. 157, ал. 1 от НК е правилно.

Основен конституционно закрепен прерогатив на прокурора е да повдига и поддържа обвинение за престъпление от общ характер. Съдът не би могъл да му даде указания за това кое лице и за какво престъпление да привлече към наказателна отговорност - те ще са незаконосъобразни и незадължителни за изпълнение. Вярно е обаче, че съдът има правомощието да укаже на прокурора, че ако прекрати изцяло едно наказателно производство, то той следва да обсъди съобразно конкретните доказателства и

установената фактология всички възможни евентуално осъществени престъпни състави, като се мотивира защо не е налице обективна и/или субективна съставомерност. В противен случай неговото постановление ще бъде немотивирано с оглед на заложените и дължими според процесуалния закон стандарти. В случая прокурорското постановление е мотивирано в достатъчна степен.

С оглед на всичко казано дотук обжалваното постановление следва да се отмени, а делото да се върне на прокурора за извършване на следващите се процесуални и/или процесуално-следствени действия – предявяване на материалите по приключеното наказателно производство на пострадалия и неговия законен представител, като наново се прецени попълнена ли е в достатъчна степен доказателствената съвкупност по делото, изчерпани ли са всички способи и средства за доказване, охранени ли са правата на всички пострадали лица по делото, след което да се постанови нов краен, подробно мотивиран прокурорски акт.